

варіант введення Б – локальний перегляд в програмі перегляду без права редагування, але з можливістю вивантаження відсортованих відомостей в Excel.

На сайті користувач повинен мати можливість здійснювати пошук за всіма полями вводу і одночасно бачити знайдену інформацію з конкретної особи на виділеному фрагменті скану. Сортування інформації повинне давати можливість виведення інформації за заданими полями.

METRIKA – це інформаційний ресурс, який за певними параметрами дозволить здійснювати пошук фотоматеріалів – розшук родичів, дозволить побудувати генеалогічне древо.

Але існують певні проблеми: вартість та довгостроковість проекту.

По-перше, обсяг сайту, який буде створений, за загальними оцінками приблизно складе 300 терабайт. Це досить великий обсяг інформації, тому потрібно визначити, де саме буде зберігатися ця інформація. Після сканування і оцифрування матеріалів буде здійснюватися підбір оптимального варіанту зберігання інформації. По-друге, після створення сайту необхідно потурбуватися про збереження інформації. Тобто, де, хто буде оплачувати, хто буде проводити резервне копіювання, підтримку та супровід створеного інформаційного ресурсу. Це дуже важливо, тому що основна мета проекту – вільний доступ до інформації.

Список використаної літератури

1. Петров І. Принципи та підходи до побудови цифрових сховищ даних довгострокового зберігання на базі сучасних технологій / І. Петров, В. Леснов // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – 2010. – Вип. 28. – С. 127–140. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuiimviv_2010_28_13
2. Стрілець Н. О. Особливості зберігання електронних документів в архівних фондах / Н. О. Стрілець // Вісник Харківської державної академії культури. – 2010. – Вип. 29. – С. 97–105. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2010_29_13

*Гедьо А. В., д-р іст. наук, проф.,
Донецький національний університет, м. Вінниця*

ЗАРУБІЖНІ АРХІВНІ ІНФОРМАЦІЙНО-ПОШУКОВІ СИСТЕМИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Веб-сайт архівної установи можна умовно назвати новим видом архівного довідника – комплексним електронним довідником оперативного характеру. Можливості такого довідника досить широкі: він може включати описову (повідомлення, хроніка, огляд тощо), бібліографічну та археографічну (каталоги, покажчики, списки, переліки), едиційно-текстову (публікація джерел та наукових ресурсів), зображувальну (в тому числі й кінофоторесурси) інформацію, бази даних тощо. Аналіз архівних ресурсів свідчить, що, незважаючи на проголошення, пріоритетність для архівних служб і національних архівів країн світу перспективи публікації в Мережі баз даних з онлайн-доступом, що узгоджується, зокрема, з концепцією відкритого суспільства, кількість реально доступних на сьогодні в Інтернеті архівних баз даних є незначною.

Інформаційні ресурси архівів за масштабами (рівнями) кумуляції інформації можна класифікувати за типологічною ознакою на такі: міжнародні, національні, державні, регіональні (обласні), муніципальні (міські), ресурси інших архівних установ, громадських організацій тощо; за змістом – універсальні та тематичні; за характером інформації – первинні, вторинні, змішані.

Усі зарубіжні архівні ресурси, що представлені на веб-сайтах у мережі Інтернет, як правило, структуровані так: пошукові засоби; нормативно-правова база (архівне законодавство); виставки он-лайн; міжнародне співробітництво; конференції та зустрічі; загальна контактна інформація; публікації; довідкова інформація; послуги, що надаються установами; генеалогічні дослідження; БД та каталоги; зворотний зв'язок із користувачем; питання – відповіді; мовні версії.

Найбільш потужними є наступні.

Міжнародна рада архівів (МРА) – неурядова професійна організація, яка сприяє створенню, розвитку та використанню світової архівної спадщини, була створена у червні 1948 р. На сьогодні об'єднує близько 1 700 членів у понад 180 країнах.

Основна мета сайту – формування адміністративно-управлінської інформації, інформування про діяльність МРА: надання відомостей про структуру МРА, її функції, склад, основні види діяльності, публікації документів, а також орієнтування в архівах світу. Він містить відомості про регіональні відділення, секції, комітети, наради та конференції, їхній порядок денний, звітні документи, публікації. На сайті представлений розділ новин, список членів МРА та співробітників, відповідальних за програми МРА на всіх рівнях для контактів та пошуку інформації про архівні організації, асоціації та навчальні заклади в різних країнах.

On-line Guide to the Open Society Archives (OSA) – Діалоговий Довідник з Відкритих Архівів Суспільства

Веб-сайт OSA став міжнародно визнаним ресурсом в галузі новітньої історії та прав людини. Більш ніж із 150 місць виходять перші посилання на OSA. Крім інформаційних оголошень та інформації про проекти та програми, він забезпечує доступ до архівного та бібліотечного пошуку документів та публікацій. Ресурси електронної бібліотеки класифіковано за критеріями предмету, мови, країни.

Онлайндова пошуково-довідкова система постійно поповнюється описами архівних фондів, бібліотечних матеріалів та тематичними довідниками, існує пошук видань, якщо відомий ISBN або текст з назви видання (журналу).

На сайті працює діалоговий режим спілкування з користувачем, що передбачає зворотний зв'язок: окрема сторінка «FEEDBACK».

Національна архівна служба США (NARA)

Це досить потужний веб-сайт з чіткою структурою. В ньому представлені інформаційні ресурси архівних фондів, каталогів та описів, національних БД, науково-інформаційна діяльність, підготовка документальних виставок, публікацій, адміністративна інформація.

У найближчі два роки NARA планує вдосконалювати роботу в галузі доступу до урядових документів в он-лайн режимі, оцифрування, застосування інновацій та вдосконалення практичних методів роботи відкритого уряду.

На сайті доступні наступні розділи: «Ласкаво просимо до NARA», де представлена інформація про історію, мету та завдання NARA; «Контактна інформація»; «Новини архівної служби»; «Новини сайту»; «Кімната дослідника» – тут розміщено інформацію, необхідну для пошуку в базах даних NARA, доступних через Інтернет; «Віртуальна виставкова зала», де представлені електронні копії таких документів, як «Декларація незалежності», «Конституція США», «Більш про права» та ін.; «Архіви і збереження джерел» – містить матеріали із забезпечення збереження архівних документів: «Питання і коментарі до керівництва NARA».

Національний збірний каталог рукописних зібрань (NUCMC Cataloging)

NUCMC є аббревіатурою Національного збірного каталогу рукописних зібрань. Це програма на базі Бібліотеки Конгресу, яка прагне сприяти вільному доступу до документальної спадщини Сполучених Штатів. Він робить це шляхом надання каталогізації архівів та історичних товариств по всій країні, які не мають доступу до національних онлайнових баз даних.

На веб-сайті «NUCMC Cataloging» представлено Національний збірний каталог рукописних зібрань. Від 1986 р. каталог існує у вигляді БД, доступної через мережу Інтернет.

Архів On-line Каліфорнії (OAC)

Сайт є цифровим інформаційним ресурсом, який полегшує та забезпечує доступ до матеріалів, таких як рукописи, фотографії та твори мистецтва, що зберігаються у бібліотеках, музеях, архівах та інших організаціях Каліфорнії.

На сайті представлені довідники, що описують інформаційні ресурси таких матеріалів, як рукописи, документи, картини тощо. Окремою сторінкою представлені до уваги користувачів «Frequently Asked Questions» (напопулярніші запитання та відповіді на них), що є доступними на цьому сервері.

Інститут Гувера (Hoover Institution)

Двомовний веб-сайт Інституту Гувера – English / Russian призначено для вільного використання широкою публікою та дослідниками в Сполучених Штатах, Росії та інших державах. У ньому надаються документи з історії світової політики. Для полегшення доступу до колекцій була зроблена пошукова система для дослідників всього світу, веб-сайт забезпечує огляд цього проекту та список 85 фондів з посиланнями на більш детальнішу інформацію.

Національний архів Канади (National Archives of Canada)

У 2004 р. Національну бібліотеку та Національний архів Канади було об'єднано у федеральний державний департамент Канади під назвою: «Бібліотека та Архів Канади» (БАК) (Library and Archives Canada). Відповідно до Закону, метою діяльності БАКу є збирання й зберігання документальної спадщини Канади в інтересах сучасного та майбутнього покоління. БАК має бути загальнодоступним центром знань, сприяти їхньому збереженню та поширенню, робити внесок у культурний, соціальний та економічний розвиток Канади.

Пошук відбувається за принципами: основний та розширений архів (англійською та французькою мовами).

Єднання канадців (Connecting Canadians)

Канадський сайт – найбільш вичерпний діловий інформаційний веб-сайт, де надається загальна інформація про Канаду, висвітлено інформацію про суспільство, Уряд, економіку держави, представлені найбільш популярні зв'язки (посилання), новини згруповано за датами, темами, висвітлено події, консультація з канадцами, погода та газетна зала, офіційні публікації Уряду, бібліотек, споріднені джерела та інші розділи тощо. Є також карта канадського сайту та путівник користувача сайту.

Існує пошук по сайту: основний, розширений. Важливою особливістю є діалоговий режим роботи, змога звернутися безпосередньо до розробників або представників цього веб-сайту з питаннями та коментарями.

Національний архів Австралії (National Archive of Australia)

Одним із найбільш рейтингових за багатьма показниками може вважатися сайт Національного архіву Австралії. Унікальність австралійської системи полягає в тому, що в ній представлено колосальний обсяг документної інформації на рівні подокументної одиниці опису: каталог містить описи 2,6 млн од. зб., що складає 10 % Національного архівного фонду. Завершення повного подокументного представлення в Інтернеті національної архівної спадщини Австралії потребуватиме 80 років. І це – без урахування нових надходжень. Цифрові копії цих документів можна замовити в режимі on-line (як правило, термін виконання – до трьох місяців).

Каталог Національного архіву Австралії містить описи 80 тис. колекцій (series), а також інформацію про 9 тис. фондоутворювачів і власників зібрань.

На сайті представлено не просто пошук, а фотопошук, що дозволяє шукати фотографії. Є можливість користувачу проконсультуватися зі спеціалістами архіву, написавши їм листа.

Історичний архів Європейського союзу (Historical Archives of the European Union)

Цей веб-сайт містить адміністративну інформацію про історію та діяльність Європейського союзу. Він структурується таким чином, щоб полегшити всі етапи дослідження. На веб-сторінках, присвячених доступу, знаходимо прості та зрозумілі повідомлення, які стосуються архівної служби (розклад, умови доступу та ін.), та повідомлення, які відносяться до доступних дослідницьких інструментів. У користувача є можливість «досліджувати» структуру збережених фондів та складати ясне уявлення доступних ресурсів для дослідження. Веб-сторінка присвячена дослідницьким інструментам, дозволяє вести дослідження на організаційну структуру фондів за їхнім алфавітним списком та ключовим словом.

Національний архів Великобританії – Бюро публічних записів (Public Record Office)

Першість серед європейських архівів і архівних служб, безумовно, належить Великобританії, де створена розгалужена корпоративна мережа архівних ресурсів. Ядро мережі складає система «A2A» («Access to Archives» – «A2A»), що об'єднує фондові каталоги понад 130 архівів країн, не беручи до уваги Національний архів (Public Record Office).

Генеральна дирекція державних архівів Польщі (State Archives in Poland)

На сайті широко представлена інформація адміністративно-інформаційного змісту: організаційна схема державних архівів Польщі, список архівів, коротка історія державних архівів Польщі, їхня організаційна структура, інформація про відвідування архівів, умови, що керують доступом до державних архівів, архівний закон, карта державних архівів Польщі, що дає можливість перейти на окремий офіційний веб-сайт 29-тьом місцевим державним архівам Польщі.

Веб-сторінкою «База даних» представлено список архівних фондів БД «СЕЗАМ» (List of archival fonds SEZAM), описи архівних фондів, метричні документи і акти громадянського стану, реконструкцію «Пам'яті Польщі».

Національний архів Швеції – National Archival Database (Sweden)

Національна архівна база даних (NAD) – загальнонаціональна база даних та інформаційна система доступні до архівних ресурсів через Інтернет широкого змісту документної інформації про організації, підприємства, авторитетних спеціалістів тощо. Основна частина інформаційних ресурсів представлена шведською мовою, розділ «Публікації» включають перелік видань, деякі з них представлені англійською мовою.

*Чередник Л. А., канд. філол. наук, доц.,
ПолтНТУ ім. Юрія Кондратюка, м. Полтава*

РОЛЬ ВЕБ-САЙТУ У РОБОТІ БІБЛІОТЕК ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій зумовив інноваційні перетворення в усіх сферах людської діяльності, зокрема, намітив новий вектор і у діяльності бібліотек. Слід зазначити, що сьогодні перед бібліотекою постає виконання важливого завдання переходу «від інформаційного центру до своєрідного мікрокосму нової реальності» [1, с. 93], в якій широко впроваджуються нові інформаційно-комунікаційні технології. Поряд з традиційним книжковим фондом за велінням часу у бібліотеках створюються власні інформаційні ресурси, що надають можливість подавати наукову інформацію на новому якісному рівні, гарантують покращення інформаційного обслуговування користувачів.

Питанню інноваційної діяльності бібліотеки присвячено чимало робіт, ця тема розглядається на наукових конференціях, висвітлюється на сторінках фахових видань вітчизняними і світовими науковими працівниками, практиками освітянської та бібліотечної галузі, серед яких Є. Гусєва, Л. Габова, М. Гончаров, Г. Захарова, О. Ісаєнко, О. Качанова, Л. Кірюхіна, Т. Кузьмініч, К. Колосов, Л. Філіпова, Д. Зубченко, Л. Трачук і багато інших.

Нові інформаційні технології спричинили істотні зміни й у системі бібліотечного сервісу: зникло багато видів бібліографічної діяльності і розвинулися зовсім нові форми пошуку та зберігання навчальної і наукової інформації.

Проблема впровадження інноваційних технологій у роботу бібліотеки навчального закладу має важливе значення як для користувачів, так і для праців-